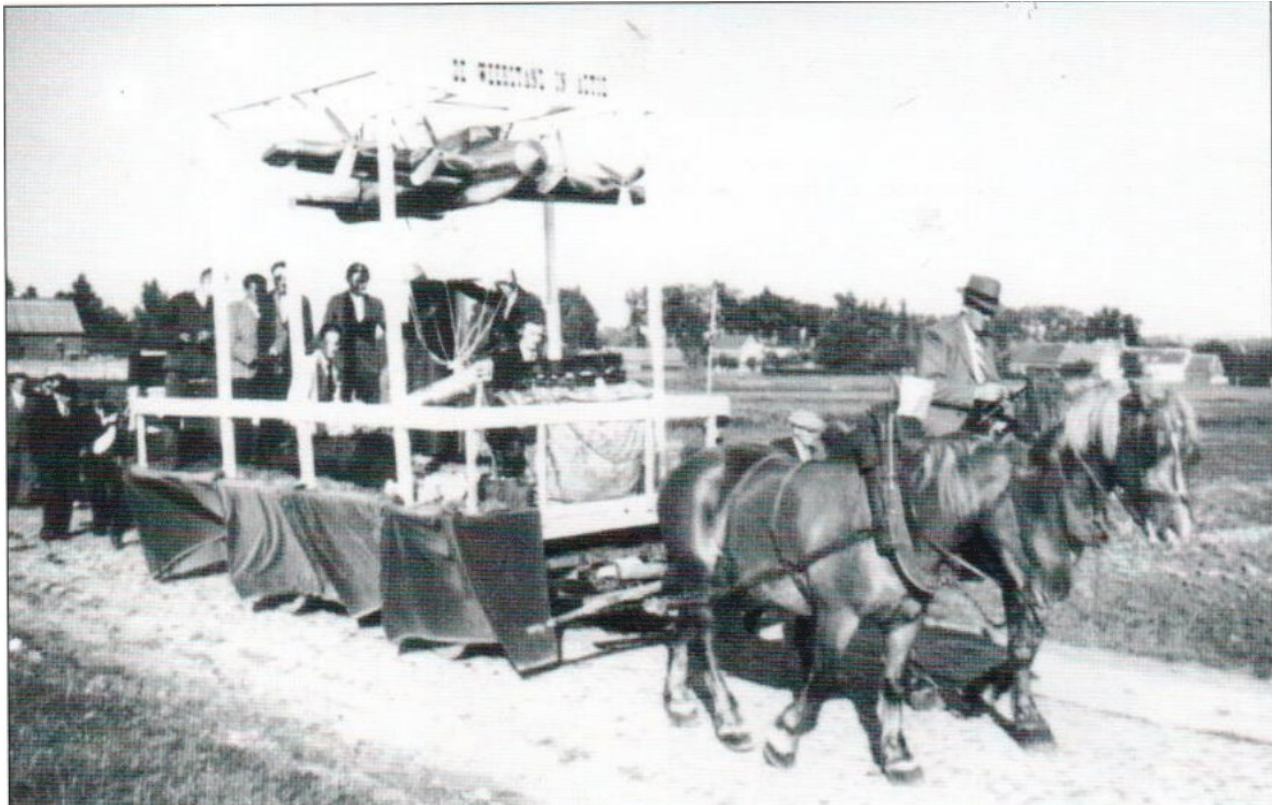

Hoe lokaal was het verzet in Vlaanderen tijdens de Tweede wereldoorlog?

HET GEHEIM LEGER IN GROOT-OOSTERZELE - SAMENVATTING

De laatste jaren deden al heel wat (mede)studenten in het kader van hun masterproef een onderzoek naar het lokale verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog. Mede dankzij deze tendens is de aandacht voor het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog gegroeid en is er meer literatuur over dit onderwerp verschenen. Bij veel van deze masterproeven ligt de focus echter op wat er zich binnen de grenzen van de bestudeerde gemeente of regio afgespeeld heeft. Daarom beoogt dit onderzoek deze 'grenzen' te overschrijden en na te gaan hoe omvangrijk het lokale verzet in Vlaanderen tijdens de Tweede Wereldoorlog was. Om dit te bestuderen werd als casus het Geheim Leger in Groot-Oosterzele, een gemeente bestaande uit zes deelgemeenten, gekozen. Dit onderzoek wil een antwoord bieden op de vraag: "Hoe lokaal was de Groot-Oosterzeelse verzetskern van het Geheim Leger tijdens WO II?". Verder wil dit onderzoek bijdragen tot de geschiedenis van het verzet in het algemeen en over het ontstaan en de werking van het Geheim Leger. Anderzijds wil deze studie ook bijdragen tot de lokale geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog in Groot-Oosterzele en Zuid-Oost-Vlaanderen. Tot slot kan dit onderzoek een aanzet zijn tot verder onderzoek of dienen als *framework* voor gelijkaardige lokale studies. In dit onderzoek werd voornamelijk een beroep gedaan op geschreven bronnen. Als basis werden de persoonlijke militaire dossiers, de erkenningsdossiers en de dossiers van het Geheim Leger van de diverse verzetsstrijders gebruikt. De gevonden informatie werd vervolgens bevestigd en aangevuld aan de hand van bronnen uit het archief van het Geheim Leger, persoonlijke archieven, ... Doorheen het onderzoek werd ook in heel beperkte mate gebruik gemaakt van de mondelinge geschiedenis. Er werden enkele interviews afgenomen met nabestaanden van de voormalige verzetsstrijders en een werkweigeraar. De informatie die door

middel van deze interviews verzameld werd, diende als aanvulling op de geschreven bronnen en werd niet gebruikt als eersterangs informatiebron.

In de loop van 1941 ontstonden twee verzetskernen van het Geheim Leger in Groot-Oosterzele, meer bepaald in Oosterzele en in Balegem. De oprichting van de verzetskern in Balegem gebeurde op initiatief van iemand uit Gentbrugge en ook in Oosterzele waren er linken met de stad Gentbrugge. Dit toont aan dat al vanaf het prille begin van de Groot-Oosterzeelse verzetskern de grenzen van de gemeente werden overschreden. Naarmate de oorlog vorderde, groeide het aantal leden van de Groot-Oosterzeelse verzetskern. Enerzijds speelden persoonlijke en familiale relaties een belangrijke rol bij de aanwerving van nieuwe leden. Anderzijds vormden de werkweigeraars, die na de invoering van de verplichte tewerkstelling in oktober 1942 ondergedoken waren, een belangrijke impuls. Een aantal werkweigeraars uit Groot-Oosterzele zocht onderdak buiten Groot-Oosterzele en vice versa. Het onderdak verlenen aan werkweigeraars vormde een van de vele verzetsdaden waarmee de Groot-Oosterzeelse verzetskern zich doorheen de oorlog bezighield. Deze daden beperkten zich overigens ook niet tot de grenzen van Groot-Oosterzele, zo nam de Groot-Oosterzeelse verzetskern deel aan een wapendropping in Velzeke. Uit het onderzoek blijkt dat de Groot-Oosterzeelse verzetskern en het verzet in Groot-Oosterzele niet beperkt was tot de gemeente zelf. In eerste instantie kan er vastgesteld worden dat de buiten-Groot-Oosterzeelse netwerken zich voornamelijk situeerden in de gemeenten die in de onmiddellijke nabijheid liggen. Vervolgens waren er ook behoorlijk wat connecties met het Gentse en zelfs twee linken met de stad Brussel. De verschillende connecties zijn enerzijds het gevolg van het feit dat deze Groot-Oosterzeelse verzetskern deel uitmaakte van het Geheim Leger, anderzijds zijn sommige het gevolg van persoonlijke connecties van de verzetskern. Het feit dat een aantal verzetsstrijders van andere gemeenten naar Groot-Oosterzele kwamen, was meestal het gevolg van de werking en de structuren van het Geheim Leger. De verschillende plaatsen waar de verzetsstrijders zijn ondergedoken, zijn op hun beurt dan voornamelijk het gevolg van familiale of persoonlijke netwerken. De aanwerving van de verschillende leden gebeurde ook op basis van de persoonlijke netwerken van de diverse groepsoversten en oprichters van de verschillende verzetskernen binnen Groot-Oosterzele. Bijgevolg kan hier de vraag gesteld worden of zij er zich bewust van waren dat zij tot een groepering behoorden of niet. Dat sommige verzetsstrijders van buiten Groot-Oosterzele ook onderdak kregen in Groot-Oosterzele, was het gevolg van persoonlijke netwerken.